

**Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 26 marca 2021 r.**

w sprawie: **zwiększenia dotacji na uczestnika w środowiskowych domach samopomocy oraz propozycji zmian w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy z dnia 9 grudnia 2010 r.**

I. Zwiększenie dotacji na uczestnika środowiskowego domu samopomocy (ŚDS)

Zgodnie z brzmieniem ustawy o pomocy społecznej art. 51 c ust. 3 (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) „Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym: 1) dla środowiskowych domów samopomocy w wysokości nie niższej niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1”. Ustawodawca wprowadził zapis jedynie o minimalnej kwocie dotacji, zatem istnieje możliwość zwiększenia dotacji na jednego uczestnika.

Ponadto art. 51 c ust. 4 ww. ustawy przewiduje zwiększenie dotacji „nie więcej jednak niż o 20%, w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług”. Z kolei Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy z dnia 9 grudnia 2010 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 249) daje możliwość prowadzenia w ŚDS szerszego zakresu i rodzaju świadczonych usług (np. usługi transportowe, zajęcia klubowe), a to wymaga zwiększonych nakładów finansowych.

W obydwu przypadkach, mimo ustawowych możliwości, dotacja pozostaje „sztywną” kwotą i od 2019 r. nie uległa zwiększeniu. Natomiast bieżące koszty utrzymania domów corocznie wzrastają, np. wzrost ponoszonych opłat, koszty wynagrodzeń, koszty dostosowania placówek do wymaganych standardów. Zbyt niska dotacja wiąże się z ograniczeniami w zakresie oferowanych usług.

Zaznaczyć również należy, że zwiększenie kwoty miesięcznej dotacji, tak jak w roku bieżącym (o 30% kwoty bazowej) na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi i spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji jest zasadne, lecz przy minimalnej kwocie dotacji na jednego uczestnika ŚDS, jest kwotą niewystarczającą do zapewnienia świadczeń na wymaganym poziomie. Natomiast ta grupa uczestników to osoby niepełnosprawne wymagające szczególnej opieki, wsparcia i zwiększonych nakładów pracy pracowników ośrodka. Ponadto zwiększenie dotacji jest fakultatywnym uprawnieniem Wojewody i nie gwarantuje stałych środków, co uniemożliwia zaciąganie przez ŚDS stałych zobowiązań np. w postaci podwyżek wynagrodzeń.

II. Kluby samopomocy

Wątpliwości budzi również kwestia finansowania klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz realizacja zajęć klubowych funkcjonujących w strukturach środowiskowych domów samopomocy, ponieważ nie opracowano precyzyjnych standardów dotyczących klubów samopomocy. Art. 51a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że „ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi...”, a art. 51c ust. 3 pkt 2 określa wysokość dotacji dla klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

§ 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy, wskazuje, że w ramach działalności środowiskowego domu samopomocy mogą odbywać się zajęcia klubowe przeznaczone dla osób oczekujących na przyjęcie do domu oraz byłych uczestników, które stanowią dodatkową ofertę ośrodka. W myśl przywołanych przepisów prawa, zajęcia klubowe odbywają się za zgodą kierownika środowiskowego domu samopomocy, który wyznacza dni i godziny zajęć – zajęcia te nie dotyczą jednak uczestników ŚDS, na których przekazywana jest dotacja. Pojawia się więc pytanie z jakich środków winny być finansowane zajęcia klubowe prowadzone przez ŚDS w ramach struktur organizacyjnych tych jednostek.

Śląski Urząd Wojewódzki stoi na stanowisku, że tylko w przypadku utworzenia odrębnej (funkcjonalnie i organizacyjnie) jednostki organizacyjnej pomocy społecznej dziennego pobytu, tj. ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie klubu samopomocy, zastosowanie mają przepisy art. 51–51c ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze późn. zm.). Przepisy jednak nie precyzują sposobu funkcjonowania oraz standardów usług świadczonych przez kluby samopomocy.

Problemy te dotyczą wielu gmin i powiatów woj. śląskiego. W związku z powyższym Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów **postuluje o zwiększenie kwoty dotacji na jednego uczestnika środowiskowego domu samopomocy oraz wprowadzenie następujących zmian:**

1. wprowadzenie przepisów wykonawczych do ustawy o pomocy społecznej (art. 51a ust. 1), które określą przejrzyste zasady funkcjonowania i finansowania klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. doprecyzowanie, czym są zajęcia klubowe, o których mowa w § 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy i z jakich środków winny być finansowane te zajęcia, w sytuacji, gdy nie są kierowane do uczestników ŚDS.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku